

Людмила Сергіївна КАЦАЛАП,

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії

з проблем забезпечення діяльності поліції

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-2740-1376>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Активні глобалізаційні та інтеграційні процеси в нашому суспільстві сприяють постійному впровадженню новацій.

Виклики сучасності спонукають до безперервної розробки та впровадження інноваційних підходів в усіх сферах суспільного життя. Одним з найважливіших завдань суспільства на сьогоднішній день є забезпечення якісного освітнього процесу. Не є перебільшенням ствердження про те, що розвиток усіх сфер суспільного життя та держави в цілому залежить від якості та кількості кваліфікованих досвідчених спеціалістів, які здатні до розумних ініціатив та компетентного виконання своїх обов'язків.

Широкий інтерес до впровадження інновацій в освітній сфері і беззаперечна необхідність таких процесів зумовлюють постійну актуальність цих питань. У зв'язку зі стрімким безперервним розвитком технічного прогресу та модернізації суспільства в цілому постійне впровадження педагогічних інновацій в навчальний процес є необхідною складовою сучасної освіти.

За своїм змістом, формами і методами освіта є змінною, оскільки вона має реагувати на нові цивілізаційні виклики, суспільні реалії, враховуючи тенденції, перспективи розвитку людства, національного буття народу [1, с. 16].

На сьогоднішній день інноваційні процеси в освіті регулюються законами України: «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності», «Про освіту», «Про вищу освіту» іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти 2002 року в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також мають створюватися умови для розвитку, самоствердження та самореалізації особистості протягом життя. Згідно з цією ж доктриною один з пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку освіти – це запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій. При цьому держава повинна забезпечувати інноваційний характер навчально-виховної діяльності, а поєднання освіти і науки має бути умовою модернізації системи освіти, головним чинником її подальшого розвитку, що забезпечуватиметься інноваційною освітньою діяльністю у навчальних закладах, правовим захистом освітніх інновацій та результатів науково-педагогічної діяльності як інтелектуальної власності [2].

В Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року вказано, що одним з стратегічних напрямів розвитку освіти є розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі. Серед основних проблем, викликів та ризиків зазначено повільне здійснення гуманізації, екологізації та інформатизації системи освіти, впровадження у навчально-виховний процес інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій; відсутність системи мотивацій і стимулювання інноваційної діяльності в системі освіти, нівелювання ризиків у зазначеній діяльності; неготовність певної частини працівників освіти до інноваційної діяльності [3].

Педагогічна інноватика відповідно до особливостей інноваційних процесів охоплює такі теоретичні блоки понять і принципів як створення нового в системі освіти та педагогічної науки; сприйняття нового соціально-педагогічним співтовариством; застосування педагогічних новацій, а також система рекомендацій для теоретиків і практиків щодо пізнання інноваційних освітніх процесів та управління ними [4, с. 4].

Вивчаючи досвід інноваційної педагогічної діяльності в освіті можна зробити висновок, що така діяльність є доволі творчою та залежить від багатьох факторів, які за характером можна розділити на дві групи: об'єктивні, такі як матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу та суб'єктивні, такі як здатність та бажання учасників освітнього процесу сприймати нововведення та розумно їх застосовувати.

На сьогоднішній день в умовах реформування освітнього простору існує багато проєктів (фестивалі інновацій, конкурси стартап-проєктів, виставки, наукові заходи, присвячені інноваційній педагогіці) метою яких є розробка та впровадження новітніх технологій освіти. Але для ефективного втілення новацій в життя необхідно мати чітке уявлення про мету, специфіку та методологію застосування педагогічних інновацій.

Необхідно розуміти, що впровадження інновацій в навчальний процес не є кінцевою метою. Інноваційна педагогічна діяльність покликана підвищувати якість навчання та ефективність педагогічного процесу.

Враховуючи сучасну політику держави, спрямовану на прогресивне вдосконалення освітніх процесів в цілому та кожного їх учасника окремо, маємо зазначити, що в першу чергу необхідно звернути увагу на мотиваційну готовність учасників освітнього процесу до розробки та впровадження педагогічних інновацій. Переконавання у необхідності удосконалення традиційних освітніх процесів, підвищенні їх ефективності, пізнавальний інтерес мають бути рушійною силою інноваційної педагогічної діяльності.

Надання можливості учасникам освітнього процесу удосконалювати та адаптувати навчальні процеси, з урахуванням умов та специфіки навчального закладу може здійснюватися шляхом проведення конкурсів педагогічних інновацій серед науково-педагогічного складу закладів вищої освіти та обдарованої молоді, визнання кращих проєктів та заохочення авторів, врахування ефективності та результатів впровадження педагогічних інновацій при рейтинговому оцінюванні науково-педагогічного складу закладів вищої освіти.

Крім готовності та прагнення провадження інноваційної педагогічної діяльності безумовно необхідна відповідна кваліфікація, що вимагає належної підготовки науково-педагогічного працівника. Важливою умовою розвитку педагогічних інновацій є створення умов для постійного самовдосконалення учасників освітнього процесу. Урегульована система заходів, спрямована на підвищення кваліфікації та обмін досвідом має бути обов'язковою складовою освітнього процесу. Систематичне, безперервне навчання, можливість вивчення міжнародного досвіду необхідна умова удосконалення освітніх процесів.

Підсумовуючи вищевикладене необхідно зазначити, що основою ефективного впровадження педагогічних інновацій в навчальний процес закладів вищої освіти є узгоджена, мотивована, кваліфікована діяльність учасників освітнього процесу, спрямована на підвищення якості навчання та ефективності навчального процесу, що є невід'ємною складовою удосконалення сучасної освіти в умовах глобалізаційних викликів суспільного розвитку.

Список бібліографічних посилань

1. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : зб. наук.-метод. пр. / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 492 с.
2. Про національну доктрину розвитку освіти : затв. указом Президента України від 17.04.2002 № 347/2002 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 12.10.2019).
3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 12.10.2019).
4. Вакулєнко В. М. Види інновацій в освіті та їх класифікація. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2010. № 4. С. 4

Одержано 06.11.2019

УДК 349.6

Ірина Валеріївна КИРЄЄВА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-5447-4314>

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Конституційну основу забезпечення екологічної безпеки, у тому числі й у сфері господарювання, перш за все, складають положення ст. 50 Конституції України, яка визначає право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування шкоди, завданої порушенням цього права, та право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення;

Слід підкреслити, що стаття 50 Основного Закону України називає не одне, а цілу низку пов'язаних один з одним прав.

• По-перше, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, яке покладає:

– на повноважених суб'єктів, що надають природний ресурс для використання іншими суб'єктами, обов'язок забезпечити можливість безпечного здійснення його використання за відповідним цільовим призначенням;

– на суб'єкта, який здійснює природокористування, обов'язок здійснювати його такими способами, що не завдають негативного впливу на здоров'я людей. Критеріями безпечності використання природних ресурсів (елементів навколишнього природного середовища) є встановлені у законодавчому порядку екологічні нормативи. Відповідно до ст. 33 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» екологічні нормативи встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів. До них, зокрема, належать: нормативи екологічної безпеки (гранично допустимі концентрації забруднюючих речовин у довкіллі, гранично допустимі рівні акустичного, електромагнітного, радіаційного та іншого шкідливого фізичного впливу на довкілля, гранично допустимий вміст шкідливих речовин у продуктах харчування; гранично допустимі викиди та скиди у довкілля забруднюючих хімічних речовин, рівні шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів);

– на суб'єктів, які припиняють використання природних ресурсів та повертають їх власнику або його повноважним представникам (наприклад, органам державної влади чи органам місцевого самоврядування), повернути